

Βιογραφικό Σημείωμα

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

Πρόσωπα

<https://epopteia.gr/3998/viografiko-simioma/>

Ο Μπάμπης

Λέγγας γεννήθηκε στο Μπολάτι Κορινθίας, το 1961. Από το 1985 εγκαταστάθηκε στην Αθήνα όπου άνοιξε βιβλιοπωλείο. Το 1988 γνώρισε τον βιβλιοδέτη Αντρέα Γανιάρη από τον συγγραφέα Γιάννη Γκίκα, οι οποίοι είχαν στήσει, μαζί και με τον ζωγράφο-χαρακτήρα Γιώργη Βαρλάμο, τη Σχολή Βιβλιοδεσίας του ΕΟΜΜΕΧ (Ελληνικός Οργανισμός Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας), όπου μαθήτευσε για ενάμισι χρόνο. Άρχισε έτσι ένα ταξίδι μαθητείας στη βιβλιοδεσία, αλλά και στην τέχνη του βιβλίου γενικότερα, ξεκινώντας από βιβλιοδετεία και τυπογραφεία της Αθήνας και του εξωτερικού, συνεχίζοντας έως και σήμερα με την μελέτη και την επιτόπια έρευνα της παράδοσης των ελληνικών

βιβλίων.

Το 1990 άνοιξε
δικό του βιβλιοδετικό εργαστήριο στην οδό Ζωοδόχου Πηγής στο
κέντρο της Αθήνας,
δίνοντας έμφαση στην παραγωγικότητα της καλλιτεχνικής
δημιουργίας,
βιβλιοδετώντας και παράλληλα σχεδιάζοντας και παράγοντας
δεκάδες προϊόντα με
την εμπορική επωνυμία *Επί χάρτου*. Σύντομα τον εμπιστεύθηκε ο
χώρος του βιβλίου
με αποτέλεσμα να καταξιωθεί στο χώρο της βιβλιοδεσίας
αναπτύσσοντας, σε
συνεργασία με εξειδικευμένους βιβλιοδέτες και συντηρητές, το
μεγαλύτερο, σε κύκλο καλλιτεχνικών εργασιών, βιβλιοδετείο στην
Ελλάδα.

Το 1991 παρουσιάζει την πρώτη προσωπική του έκθεση με
24 αριθμημένα αντίτυπα του βιβλίου του Επ. Γονατά, *Η
προετοιμασία (εκδόσεις Στιγμή)*,
στην αίθουσα τέχνης Ιλεάνα Τούντα, σε
συνεργασία με τον ζωγράφο Αλέξη Ακριθάκη, εγκαινιάζοντας τη
συνεργασία του με καταξιωμένους Έλληνες εικαστικούς, αρχικά
μέσα από τις
εκδόσεις εκτός εμπορίου του Εργαστηρίου του και αργότερα από
τις «Εκδόσεις του
Φοίνικα» που ίδρυσε το 1998.

Οι «Εκδόσεις του Φοίνικα» έκαναν την εμφάνισή τους με την
έκδοση του διηγήματος
Στο Χριστό στο Κάστρο του Αλεξάνδρου
Παπαδιαμάντη, με ξυλογραφίες της Φωτεινής Στεφανίδου, εκτύπωση
σε επίπεδο
πρεστήριο από τις εκδόσεις *Διάττων* και *δερματόδετη*

βιβλιοδεσία, εμπνευσμένη από τα εκκλησιαστικά βιβλία του τέλους του 19ου αιώνα που φιλοτεχνούνταν στη Βενετία. Οι Εκδόσεις αναπτύχθηκαν ως βιβλιοφιλικός εκδοτικός οίκος, με τίτλους από την αρχαία, βυζαντινή και νεοελληνική γραμματεία, σε διάφορες βιβλιοδετικές παραλλαγές, με εικαστική φιλοτέχνηση και συνήθως σε περιορισμένο αριθμό αντιτύπων.

Παράλληλα με τη δραστηριότητα αυτή σχεδιάζει και επιμελείται δεκάδες βιβλία με ευρύτερο ενδιαφέρον στο πλαίσιο των εκδόσεων του, ενώ τα τελευταία χρόνια ευτυχείς συγκυρίες τον έχουν οδηγήσει στην έκδοση βιβλίων που αφορούν στον τόπο καταγωγής του και στο πολιτισμικό περιβάλλον και την ιστορία του ελληνικού οίνου από την αρχαιότητα έως σήμερα, με βιβλία της Σταυρούλας Κουράκου. Τα βιβλία αυτά είτε είναι συλλεκτικά είτε προορίζονται για το ευρύτερο κοινό, έχουν κοινό γνώρισμα τις υψηλές υλικοτεχνικές και αισθητικές προδιαγραφές τους.

Στη διάρκεια των χρόνων το Εργαστήριο έχει συνεργαστεί, εκτός από ιδιώτες, με δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα και φορείς, και έχει συσσωρεύσει τεράστια εμπειρία μέσα από την παραγωγή χιλιάδων βιβλιοδεσιών και κατασκευών, αλλά και εκδόσεων.

Στο πλαίσιο της επαγγελματικής του δραστηριότητας αρχίζει από το 1993 ως

και σήμερα να ασχολείται με την ιστορία της ελληνικής βιβλιοδεσίας, αδιερεύνητο -ίσως και παρεξηγημένο- γνωστικό αντικείμενο έως τότε από πολλούς σύγχρονους αλλά και παλαιότερους ιστορικούς. Αποτέλεσμα όλης αυτής της προσπάθειας είναι η καθιέρωση του ερευνητικού αντικειμένου στην ακαδημαϊκή κοινότητα και η έκδοση βιβλίων σχετικών με την ιστορία και την τέχνη της ελληνικής βιβλιοδεσίας (κυρίως με την περιοδική έκδοση *Βιβλιοαμφιάστης*), που αποτελούν σήμερα απαραίτητα εγχειρίδια στη μελέτη της ιστορίας του ελληνικού βιβλίου.

Το 1995 επιμελείται την έκδοση *Περί βιβλιοδεσίας* με κείμενα δικά του και άλλων για την ιστορία της βιβλιοδεσίας και την τεχνική της, που εκδόθηκε από τον *Σύλλογο Εκδοτών Αθηνών* (ΣΕΒΑ) στο πλαίσιο της προβολής της βιβλιοδεσίας στην 13η Γιορτή Βιβλίου στο Πεδίον του Άρεως. Το 1997 με αφορμή τα εγκαίνια του νέου του Εργαστηρίου στη Στοά Αρσακείου, δημοσιεύει, εκτός εμπορίου, το *Περί Δεσιμάτων Απολογία*, την πρώτη αναφορά για την ιστορία της ελληνικής βιβλιοδεσίας, ενώ λίγο αργότερα υπήρξε βασικός συντελεστής της έκδοσης του αποκλειστικού αφιερώματος στη βιβλιοδεσία της εφημερίδας *Η Καθημερινή – Επτά Ημέρες* (8.2.1998).

Το 1999 εκδίδεται με δική του πρωτοβουλία, από το Εργαστήριό του, ένας μεγάλος τόμος με τίτλο *Βιβλιοαμφιάστης* (βιβλιοδέτης στα βυζαντινά) για την ιστορία της ελληνικής βιβλιοδεσίας. Η έκδοση ήταν κάλεσμα για

την ανάδειξη, την καταγραφή και τη μελέτη της βιβλιοδεσίας των ελληνικών βιβλίων διαχρονικά, με τη συμμετοχή ιστορικών, παλαιογράφων, συντηρητών, συλλεκτών και άλλων ειδικοτήτων. Ο τόμος χαιρετίστηκε με ενθουσιασμό από προσωπικότητες της πολιτικής και πνευματικής ζωής και έβαλε τα θεμέλια της έρευνας για την βιβλιοδεσία στην Ελλάδα. Το 2004 κυκλοφόρησε ο δεύτερος τόμος, ενώ το 2008 ο τρίτος τόμος εκδόθηκε με συμμετοχές επιστημόνων από όλη την Ευρώπη, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο.

Από το 2002 συστήνει με την υποστήριξη ανθρώπων της πνευματικής και πολιτιστικής ζωής την *Ελληνική Εταιρεία Βιβλιοδεσίας*, μη κερδοσκοπικό σωματείο, με σκοπό τη μελέτη και προβολή της ελληνικής βιβλιοδεσίας.

Από τις πρώτες δραστηριότητες της Εταιρείας ήταν η έναρξη ερευνητικού προγράμματος με τίτλο «Το Βιβλίο στο Βυζάντιο: Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή Βιβλιοδεσία», σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο. Το πρόγραμμα κατέληξε σε διεθνές συνέδριο που πραγματοποιήθηκε στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (13-16 Οκτωβρίου 2005), τα πρακτικά του οποίου δημοσιεύθηκαν με συμμετοχή του στην επιμέλεια της έκδοσης.

Με την *Ελληνική Εταιρεία Βιβλιοδεσίας* παρουσιάζει πρώτη φορά έκθεση για την ιστορία της τέχνης της βιβλιοδεσίας από το Βυζάντιο ως τις μέρες μας. Η έκθεση παρουσιάζεται στο Κέντρο Λόγου και Τέχνης 'Διέξοδος' στο Μεσολόγγι το 2002, όπου παράλληλα εκτίθενται, μετά από επιτόπιες έρευνες, βιβλιοδεσίες από βιβλιοθήκες και συλλογές της Δυτικής Ελλάδας: Δημόσια Βιβλιοθήκη Ανδρίτσαινας, Μητρόπολη Ιωαννίνων, Μονή Ελεούσης Νήσου Ιωαννίνων, Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων, Βάλβειος Δημοτική Βιβλιοθήκη Μεσολογγίου, Βιβλιοθήκη Μεσολογγίου «Χρήστου Ευαγγελάτου», Βιβλιοθήκη Μονής Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Ναυπάκτου, Παπαχαραλάμπειος Βιβλιοθήκη Ναυπάκτου, Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών και Δημόσια Βιβλιοθήκη Πύργου.

Τον Φεβρουάριο του 2003 η έκθεση διαφοροποιημένη παρουσιάζεται στα Ιωάννινα στον κύκλο εκδηλώσεων για τον εορτασμό των 90 χρόνων από την απελευθέρωση της πόλης με εκθέματα από τη Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη, τη Μητρόπολη Ιωαννίνων, τη Μονή Ελεούσης Νήσου Ιωαννίνων και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Την έκδοση συνόδευσε κατάλογος με τίτλο *Οι Θησαυροί της πόλης των Ιωαννίνων* που συνυπογράφει με τη Δρ Νίκη Τσιρώνη, όπως επίσης και το βιβλίο *Η Τέχνη της Βιβλιοδεσίας*, συνοπτική πρώτη ιστορία της Ελληνικής Βιβλιοδεσίας.

Η έκθεση με τίτλο *Μορφές του αρχαίου και βυζαντινού βιβλίου. Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή*

βιβλιοδεσία μεταφέρθηκε

στο Αρχαιολογικό Μουσείο Δράμας τον Σεπτέμβριο του 2003 στο πλαίσιο του ΣΤ΄

διεθνούς Συμποσίου Ελληνικής Παλαιογραφίας της *Comité International de Paléographie Grecque*, διεθνούς επιστημονικής εταιρείας με έδρα το Παρίσι. Τα εκθέματα προήλθαν από το Αριστοτέλειο

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, το Μουσείο

Βυζαντινού Πολιτισμού και τη Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη Ιωαννίνων. (Η έκδοση των τριών

τόμων των *Πρακτικών* του Συμποσίου τού

ανατέθηκε από την *Comité International de Paléographie Grecque* και κυκλοφόρησαν από την *Ελληνική Εταιρεία Βιβλιοδεσίας* το 2008 ως

Παράρτημα 1 του *Βιβλιοαμφιάστη*).

Το 2012 συμμετείχε στη διοργάνωση της έκθεσης *Η τέχνη της βιβλιοδεσίας από το Βυζάντιο στη*

σύγχρονη εικαστική δημιουργία (Σεπτέμβριος 2012-Μάρτιος 2013), που έγινε

στο Βυζαντινό Μουσείο, πάνω στα πρότυπα της αρχικής έκθεσης.

Από το 2006 έως το

2008 συμμετέχει στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα με τίτλο «Σύγχρονες Εφαρμογές

Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Βιβλιοδεσίας» σε συνεργασία με το Ινστιτούτο

Βυζαντινών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και το Βυζαντινό και

Χριστιανικό Μουσείο, που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Γ΄ ΚΠΣ – Επιχειρησιακού

Προγράμματος Αττικής 2000-2006, Μέτρο 1.2, Πρόγραμμα: «Κοινοπραξίες Έρευνας και

Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε Τομείς Εθνικής Προτεραιότητας»,. Το

πρόγραμμα είχε ως αντικείμενο τη μελέτη βυζαντινών και μεταβυζαντινών σταχώσεων με τελικό παραδοτέο αντίγραφα βυζαντινών και μεταβυζαντινών βιβλιοδεσιών της συλλογής χειρογράφων και εντύπων του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, καθώς και καλλιτεχνικές δημιουργίες εμπνευσμένες από την εν λόγω συλλογή. Για τις ανάγκες του προγράμματος οι συνεργαζόμενοι φορείς διαμόρφωσαν βάση δεδομένων όπου συγκεντρώθηκαν οι βιβλιοδεσίες του Βυζαντινού Μουσείου, καθώς και απεικονίσεις σταχώσεων από τη βυζαντινή κυρίως περίοδο, όπου δεν σώζονται βιβλιοδεσίες, με στόχο τον εντοπισμό και την αναπαραγωγή χαρακτηριστικών της βυζαντινής και μεταβυζαντινής βιβλιοδεσίας.

Καθ' όλη τη διάρκεια των χρόνων πραγματοποίησε επιτόπιες έρευνες με σκοπό την καταγραφή και αποτύπωση σωζόμενων βιβλιοδετικών διακοσμητικών εργαλείων, χειροκίνητων μηχανημάτων και βιβλιοδεσιών, όπως στο βιβλιοδετικό εργαστήριο της Μονής Δουσίκου στη Θεσσαλία με σωζόμενα κατάλοιπα από τον 17ο αιώνα, στις πλούσιες Βιβλιοθήκες των Ιωαννίνων με μεταβυζαντινές βιβλιοδεσίες και με βιβλία που εκδόθηκαν στο πλαίσιο του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, στο Άγιον Όρος μελετώντας την αγιορείτικη βιβλιοδεσία από τα τέλη του 19ου και τον 20ό αιώνα, κυρίως τα δύο μεγαλύτερα βιβλιοδετεία που έδρασαν εκεί, του βιβλιοδετείου «Ο Άθως» και της Σκήτης

Ξενοφώντος, καθώς επίσης και του μοναχού βιβλιοδέτη Αρσένιου Καρουλιώτη (1928-2018).

Για το περιεχόμενο των ερευνών του έχει δημοσιεύσει βιβλία και άρθρα και έχει αναλάβει την επιμέλεια σε σχετικές εκδόσεις, έχει δώσει σχετικές ομιλίες και έχει παράγει το ντοκιμαντέρ *Η τέχνη της βιβλιοδεσίας*, για τη σύγχρονη τεχνική της, σε δικό του σενάριο. Έχει επίσης εκδώσει ανθολογίες κειμένων στο πλαίσιο έκδοσης βιβλίων εκτός εμπορίου του Εργαστηρίου του, καθώς επίσης και τη δίγλωσση έκδοση C.P. Cavafy, *In the Great Pan-Hellenic World*, με επιλογή ποιημάτων δική του και της Νίκης Τσιρώνη, που εκδόθηκε, με δικό του σχεδιασμό και παραγωγή, από το Κοινοφελές Ίδρυμα «Αλέξανδρος Ωνάσης», το 2010 στο πλαίσιο του Συμποσίου «Διάλογοι των Αθηνών».

Παράλληλα έχει συγκροτήσει τυπολογία βιβλιοδεσιών (κυρίως μεταβυζαντινών και νεότερων) και ένα αρχείο νεοελληνικής βιβλιοδεσίας: ιστορικά τεκμήρια, διακοσμητικά εργαλεία, μηχανήματα, ενυπόγραφες ή χαρακτηριστικές βιβλιοδεσίες 19ου και 20ού αιώνα από την Ελλάδα και τα διάφορα κέντρα του Ελληνισμού. Το κυριότερο είναι διάσωση των περισσότερων διακοσμητικών εργαλείων και μηχανημάτων του εργαστηρίου του βιβλιοδέτη Γιώργου Λεβάντη που λειτουργούσε ως τις αρχές της δεκαετίας του 1970 στην Αλεξάνδρεια.

Συμμετέχει σε εκπαιδευτικά προγράμματα άλλων φορέων για παιδιά ή φοιτητές, αλλά και παραδίδει στο χώρο του Εργαστηρίου μαθήματα βιβλιοδεσίας για ενήλικες.